

မူဝါဒတိ ပွဲဒေသပိင်န့အုပ်လဒံ အပွဲကွိန်ချင်ဗွာ

တူရူဇရေင်ပကင်ရင်တိ သွောံရေယာတဲ သွောံတန်တဲချင်မိုင်မာန် အပွဲညွတ်အဂွဲကွိန်ချင်ဗွာ

ဂိတုအံက်တဝ်ဗာ ၂၀၂၀

→ တွေ့ရှိပေးသောဂမ္ဘိုင်

နိဒါန်း

မူဝါဒတိပွဲဒေသပိုင်နှံအုပ်လဒ် ဂမ္ဘိုင် ပွဲသွာံ ၂၀၂၀

တိအပွဲဒေသပိုင်နှံအုပ်လဒ် ဂမ္ဘိုင် - တင် ကော်ဆော့မို့ဟ်တအ်ဒးဆီဂဗဒွိုင်ဂမ္ဘိုင်

ဂိုင်တရ်အဓာန်ဂတ - တင်ကိုက သပ်ဂမ္ဘိုင်

လိက်သံခိပ်ဝံ ရန်ကိုသောံဒ် ဩဟတ်တမ်ရိဟ်တင်ဂရင်ပွဲမဆက်မိတ်မွဲ သွက်ညးခွဲသောဝ်ကောံညးတာလျိုင်ဂမ္ဘိုင်တု ပွဲအရာပိုင် တောဲကောန်စိုတ်မွဲစွဲ မဆင်စပ်ကိုမူဝါဒတိ မွဲအပွဲဒေသပိုင်နှံအုပ်လဒ် ပွဲအပွဲကွီန့်ချင်ဗွာဝံ ပွမတီကိုဟ်ပြဒ္ဒ ညာအဓိကဂမ္ဘိုင်၊ တင်ကော်ဆောဂမ္ဘိုင် ကောံ တင်ဝံရဲစွဲဂမ္ဘိုင်တအ် နကိုလိက်ဏအ် သွဥပကာကုညးဗွဲလိက်တအ်မာန်ရ။ တင်ပွဲဝ်ကွီပိုင်လိက်ဝံ တွဟ် နဝံဒ်အထံက်အပင်ပရေင်ကမောန် ပွဲအရာပွင်ရင်တိ အပွဲသ္မုတ်ဒေသအဝဲကွီန့်ချင်ဗွာ သောံ ဓရ်ယာမာန် သောံတန် တံသုင်မိုင် မာန်ဂှ် တူရူလဝ်ရ။

တွေ့ရှိပေးသောဂမ္ဘိုင်

သောတ်ပကင်ရင်တိဂမ္ဘိုင် ထပ်ဒွိုင်ကောံရေင်ညွအ်မွဲကိုမွဲတု အစိုတန်ဒွိုင်မွဲအခိုင်ခပ် အပွဲဒေသသ္မုတ်အဝဲကွီန့်ချင်ဗွာ မဒုင်ကေတ် လဝ်ပွမပိုင်နှံအုပ်လဒ် အကြာဗော်ရပ်လွဟ်ကောန်ချင်အရင်ဂမ္ဘိုင် (EAOs) ကောံ အလိုအသီကွီန့်ချင်ဗွာရ။ ဣဝံတုန် ဝံအဓိပ္ပါယ် မတံကး ပြဝပွင်ရင်တိပွဲအပွဲဒေသဣတအ်ဂမ္ဘိုင် ယူက်ထဲမာန်တု ဗွဲတွေင် သွက်မို့ဟ်ကွာန်ရးကး ပွဲအရာမဂျီလဒ်ပင်ပယိုင်လမျီုညး တအ် ထဲဂရဲကွင်ဒ်မာန်ရ။

တူဟ်နစိုဝံကွီဟ်ခင်ပကင်ရင်တိ ပွဲအပွဲဒေသပိုင်နှံအုပ်လဒ်ဂမ္ဘိုင်တု လိက်သံခိပ်ဝံ ပွဲဝ်ကွီပိုင်ကို

- သောံနိန်ကိုတင်သိုဝ်ပွဲသရောပ် လျှုအကောဲအရာသောတ်ပကင်ရင်တိသုင်ဂမ္ဘိုင် မွဲအပွဲဒေသပိုင်နှံအုပ်လဒ် သ္မုတ် ဒိုဟ်အဝဲ ကွီန့်ချင်ဗွာ၊ မကိုလဝ်ဥပမာ မူဝါဒတိဂမ္ဘိုင် အလိုအသီကွီန့်ချင်ကို ဗော်ကေအာန်ယူ (KNU) ကို သိုဓါလွင်လေဝ်ကို
- သောံသောင်ကလးကိုတင်ကော်ဆောဂမ္ဘိုင် မဒးဆီဂဗဒွိုင် ဗွဲအစောံပမာဂိုကိုပြဝပိုင်ပြီတိ၊ ပွမပွဲနိလိက် ကို စရင်ယျညး တုတိ ကောံ ပွမအာတ်မိက်ဒ်ညးတုပိုင်ပြီကို ဗိုလ်ဣတအ် ဣဗဒ်ကိုဟံဂိုကိုမာန်လေဝ်ကို
- သောံထမ်ကံပွဲနိန်ဂိုင်တရ်အဓာန်ဂတ မကိုကသပ်လွေင်ကမောန်မွဲစွဲ သွက်အလိုအသီကွီန့်ချင်ကောံ EAOs ဂမ္ဘိုင် ဝံဆေင် မုက်စီရေင် ကုတင်ကော်ဆောသဂိုကိုပြဝပိုင်ပြီတိ မွဲအပွဲဒေသမဒုင်ကေတ်လဝ်ပွမပိုင်နှံအုပ်လဒ် အဃော ကာလတတ်အကြာ ဏအ်မွဲအိုင်လေဝ်ကို မဒ်တံအိုတ်ရ။

တွေင်ဝိသေသဂမ္ဘိုင်

→ နိဒါန်း

→ မူဝါဒတိပွဲဒေသပိုင်နှံအုပ်လဒ်ဂမ္ဘိုင် ပွဲသွာံ ၂၀၂၀

တိအပွဲဒေသပိုင်နှံအုပ်လဒ်ဂမ္ဘိုင် - တင် ကော်ဆောမိုဟ်တအ်ဒးဆိုဂဗဒိုင်ဂမ္ဘိုင်

ဂိုင်တရ်အဓာန်ဂတ - တင်ကိုက သပ်ဂမ္ဘိုင်

နိဒါန်း

ပွဲဒမြိပ်ကိုနီဉ်ဗွာဝံ အခေါင်အရာမစပ်ကိုတိဉ်ကောံသယံဇာတဂမ္ဘိုင်ကို ကု သတိမိုဟ်မိုဟ်မိုဟ်ကးတအ်မူး ဒ်တတ်မူလပိုက်ဇော် သွက်ပရေင်ဂယိုင်လ မျိုကောံပိုန်ဘိုက်သိုက်သိုက်ညးတအ်အိုတ်ရ။ သွာင်အာနုဒ်တမ်မူလပွာ် ဩန်လုပ်ညးတအ်တု တိဟိုမူးဂ် ဒ်ဒတန်တောင်သွက်သာသနာမ္မသာ်ကို သိုဒ်လက်သန်သန္တိသွက်ပူဂိုမ္မိဝါ သွက်ဂကောံပြဝါမ္မိမာန်မင်ရ။

မူဝါဒတိဟိုမူးဂ် မုရော မူဝါဒတိဝံ ဆက်စပ်ကိုဗိုပြင်အုပ်ခုပ်တိ ကောံ ကောပ်ကောံအခေါင်အရာတိဂ မ္ဘိုင်ရ။ ဥပမာတုန် လိုင်ဖျေအ်စတိကောံပိုင်ပြီတိ၊ ရပ်စပ်စကာတိကောံပြု ပြင်စီရေင်တိတအ် ပါလုပ်အိုတ်ရ။

ဒိုလီဝံဆိုင်ကော်မူဝါဒတိမာန်ရော မူဝါဒတိဝံ ညးမဝံအဝီမဆေင်စပ်တအ် ချူခံဇေင်လပ် လှူလိက်တူး ကောံ လိက်အုပ်ဂမ္ဘိုင်တု နူဂ်မ္မိကဆိုင် ပံက်စံပွန် ပွဲဒဒ်သောဝါ၊ စေပ်ပွာန် ကောံ ဥပဒေတအ်မာန်ရ။

ပရေင်ဂိုကျိုစပ်ကိုအခေါင်အရာတိဂမ္ဘိုင်ဝံ သွက်သဂိုကျိုကိုဂယိုင်လမျို ကောံဩန် လုပ် ညးရးကးတအ် ကိစ္စဇော်ဒိုင်ရေင်။ လိက်စမ်စတ် သွာံ ၂၀၁၅ မတြးပွတ်နုဋ္ဌာနဝန်ဇော်ပြုပြေင်စီရေင်ကောံဩန်ဘဏ္ဍာ မွဲဟာန် ကောံ တိုက်ဘဏ္ဍာဂူးကပ် (World Bank) ဝံ ဂိုက်ဂါဆိုညာတ် ဒဒ်ရပမ ဒိုက်ဒိန်ကောံကောံ မျိုအပွဲဒေသကွာန်ရးကးတအ်ဂမ္ဘိုင် ဂိုင်ဒိုင်ဗုတ်စါဆ လှူ နူပမဒိုက်ဒိန်ကောံကောံ မျိုအပွဲဒေသမြုဉ်တအ်ဇော်ရ။ ပွဲလှိုဟ်ဂုန်သင်္ချာမူး ပောဝ်ကိုလှိုဟ်သတိမိုဟ်မျိုအပွဲရးကးဂမ္ဘိုင် ဗုတ် ၃၈.၈% ဂ် တော်တော် လပ်နဒ်ညးဒိုက်ဂတ်တု အပွဲလှူဩဉ်ဂ် ဗုတ် ၁၄.၅% မျိုတ်ရ။ လဝံကိုစရင် လှိုဟ်မိုဟ်အလိုကိုနီဉ်ဗွာဝံ မကာလဝံသွာံ ၂၀၁၄ မူး လှိုဟ်မိုဟ်ကိုနီဉ်ဗွာဝံ ဗုတ် ၇၀% ဂ် မင်စင်တန်တိဒိုင် ပွဲဒေသရးကးတအ်တု တိမူဩန်လုပ်မိုဟ် ရးကးတအ်ဂမ္ဘိုင်ကို ဟိုတ်နုမဇေဝ်တိတ်ကိုင်နုတ်ကုအိဂူယာဝါဗုဂ်ရ သွ က်ညးတအ်သောံကောံကိုဂိုကျိုကျို ပွဲမသွဟ်အစောံမာန်ကို၊ အခေါင်အရာ တိညးတအ် ညိုင်သောံကူးဖူးဖြိုင်သိုက်ကို ပွက်ဇော်တပွဲမလောန်ရ။ ယဝ်ရဟိုဒ်သင်္ဂုမူး ကုညးဒိုက်ဂတ်မျိုဒေသရးကးတအ် အန္တရာယ်ဇော်ကို ဩဟတ်ထွိုဒ်မာန်ရ။ ပွက်ဇော်မ္မိတင်ပုန်ဂ် ပရေင်ဂိုကျိုဇော်ဇော်သွက်အခေါ င်အရာတိသောံထွိုဝံမာန်ဂ် ဆက်စပ်ဒိုင်ကိုလဇိုကပိုင်ပဋိပက္ခပွာန်ရေင်။

စတမ်နုဗွာဝံ သွာံ ၁၉၄၀ သွတ်လကြကဝက်ဂိုတု သွတ်ဒေသ ကိုနီဉ်ဗွာဝံ ဗွဲမဂိုင် မပွဲကိုဒေသမျိုလှာ်ဒိုဟ်အဝဲတအ် ပဋိပက္ခပွာန်အပွဲဩဉ် ကျိုဒ်ကျိုင် အဆက်ဆက်ရ။ အယောအလိုအသီကိုနီဉ်ဗွာဝံအုပ်လဒ်လပ် ဂကူလှိုဟ်မိုဟ် ဂိုင်ဂ်ဟောင် မွဲအခိုင်ခပ် ပွဲဒေသမဂိုင်ကိုလှိုဟ်တအ်ဂ်လေပ် EAOs ဂမ္ဘိုင် အုပ်လဒ်တအ်အိုတ်ရ။ ဆဂ်သူးဟံသေင် ဒေသလှိုဟ်တအ်ဂ် ဒိုင်ကော်ပရေင် ပိုင်နှံအုပ်လဒ် အလိုအသီကို EAOs ဂမ္ဘိုင်ကို သိုမ္မိအခိုင်ခပ်ရ။ ဒေသပိုင်နှံ အုပ်လဒ်ဂမ္ဘိုင်ဝံ ဒ်ဒါဋ္ဌာန်မူဝါဒတိ တွန်တွဲသယုက်ထုကျိုင်ကို၊ ဒ်ဒါဋ္ဌာန် မိုဟ်ဗွဲမဂိုင်တအ် မဒးနိသံဗွဲဗွဲမင်ကိုတု သွက်ဂယိုင်လမျိုညးတအ်ဩန် လုပ်ညးတအ်အိုတ်ရ။ အခိုင်ကာလညးဩဉ်ကွာန်ဒေသရးကး မျိုသွပ်ပရေင် ပိုင်နှံအုပ်လဒ်ဂမ္ဘိုင် ကလိဝံဒိုင်စသိုင်အခေါင်ပိုင်ပြီပိုန်ဘိုက်ဂိုကျိုကျိုမာန် ဟောင် ပဋိပက္ခမတ္တိုဒ်ကျိုင်မာန်တအ်ဂ်လေပ် ဖအောန်ဖျေအ်ကိုမာန်ရေင်။

ပွဲဒေသပိုင်နှံအုပ်လဒ်ဂမ္ဘိုင်ဝံ စပ်ကိုမူဝါဒကောံသောတ်တိ အလိုအသီကောံ EAOs တအ်မဖျေအ်စံပွန်လပ်ဂိုတု နွံပိုက်ဒိုင်ကိုပရေင်ကျိုဟ်ခိုင်ရေင်သွာ် ဇော်ကိုဇြဟတ် အကြာညးမဝံအဝီဆေင်စပ်ဂမ္ဘိုင် ကောံ ညးဩဉ်ကွာန်မျိုဒေ သတအ်ဂ်ဂမ္ဘိုင်ရ။

ပွက်ဇော်တပွဲမလောန်ဂ် သွက်ပြာပ်ဗွဲနုဇိုင်တပ်ပြုပြေင်မွဲစွဲ အကြာညးမဝံ အဝီ ပွဲဒေသပိုင်နှံအုပ်လဒ် မဆေင်စပ်တအ်ဂ် နွံပိုက်ဒိုင်ရ။ လိက်သံဒိပ်ဏ အံဝံ ဇိုန်ကို တင်သိုက်ပွဲသရေပ် စပ်ကိုမူဝါဒတိဟိုမူးဂ် သာ်လိမဒ်ဒိုင် ပွဲဒေ သဒိုင်ကော်လပ်ပိုင်နှံအုပ်လဒ်တအ်ဂ်ကို၊ တွဟ်နသွပြာကတ်ကိုအကာအ ရာမူဝါဒတိမျိုဒေသပိုင်နှံအုပ်လဒ်မွဲ ပွဲဒ်ပြုယိုက်ဥပမာမွဲတု ပျိုန်ထူးကို အခန်ဒ်အခိက ပွဲမူဝါဒတိအလိုအသီကောံမူဝါဒတိဗော်ကောအာန်ယုတအ် ပွဲခမုန်ဂိုကျိုရ။ လကြအိုတ် နကိုတင်ကိုကသပ်ကူးဖူး သွက်ကမောန်ချီဒရာင် ဇိုင်တပ်ပြုပြေင်မွဲစွဲ အကြာညးမဝံအဝီ ပွဲဒေသပိုင်နှံအုပ်လဒ်မဆေင်စပ်တ အ်ဂ် အုပ်ကောအ်ကိုရ။

မူဝါဒတိ ပွဲဒေသပိုင်နှံအုပ်လဒ်ဂမ္ဘိုင် ပွဲသွာံ ၂၀၂၀

သွက်မိုဟ်မင်စင်တန်တိဒိုင် ပွဲဒေသမဒိုင်ကော်လပ်ပိုင်နှံအုပ်လဒ် ညးတ အ်သူးဗပေင်ကိုတင်နွံပိုက် ဆေင်စပ်ကိုအုပ်ခုပ်ကောံကောပ်ကောံတိ ပွဲမဗပွ ကိုသောတ်မူဝါဒတိ အလိုအသီကောံ EAOs ဂမ္ဘိုင်သိုမ္မိလှာ်ရ။ ဥပမာမူး ယဝ်ရနွံပိုက်ကိုညးတအ် အပ်ဒပ်ပျိုန်စရင်မဉာ်စွတ် သွက်သောတ်သိုမ္မိ ပြကာကိုလေပ် သောတ်မွဲကိုမွဲ တင်နွံပိုက်ဟံတုပရေင်သွာ်မူး ဝါ ဗိုပြင်ပျိုန် စရင်တုပသွဟ်ကောံရေင်သွာ် ဟံဒ်မူး သွက်ညးတအ် ဒ်တင်ဝါတ်ဂါတ်ပွဲ မလောန်ရ။ သာ်ဂိုဟံသေင် ယဝ်ဟောမ်မြမ်အာနူပမအပ်ဒပ်ပျိုန်စရင်ညာ်စွ တ်တု ဟံထွိုဝံအခေါင်စကာရပ်စပ်တိ အပွဲဒေသပိုင်နှံအုပ်လဒ်တအ်ဂ်မူး

တွေင်ဝိသေသဂမိုဠ်

နိဒါန်း

→ မူဝါဒတိပွဲဒေသပံင်နှံအုပ်လဒ်ဂမိုဠ် ပွဲသွာံ ၂၀၂၀

တိအပွဲဒေသပံင်နှံအုပ်လဒ်ဂမိုဠ် - တင်ကော်ဆော့မိုဟ်တအံဒးဆိုဂဗဒွင်ဂမိုဠ်

ဂိုင်တရ်အဓာန်ဂတ - တင်ကိုကသပ်ဂမိုဠ်

လေဝ်တ္တီဗဒ်ကိုမိုဟ်ဂမိုဠ် ဩဟတ်ဒွင်သွောံအောန်စေဟ်တု အိုတ်ကောတ်ဒးဒုင်ဆောံလေင်ထောံတိညးတအံကို သိုဂယိုင်လမျိုညးတအံအိုတ်ရ။

ပွဲဒေသဒးဒုင်အုပ်လဒ်လဝ်ကိုအလိုအသီကောံ EAO သိုဓါတအံကို အကြာမူဝါဒပွဲကွိုင်ဗဟိုဂမိုဠ်မ္း ဆေင်စပ်ကိုတင်နွံပွဲကော်ကောပ်ကောံတိတု ဣလီဂိုတရးပွဲတိသောံသောံပြောံပြောံမာန်ရော၊ အကြာကမောန်နတု ပွဲကဆင်ခရိုင်ကောံပိုင်ညှိုင်ဂမိုဠ်မ္း သွာံဒလိုဂို တမ်ရိုဟ်အောန်တု လျှိုင်ကမောန်ဆက်စပ်ကိုထမ်ကရပ်ရတ်တအံ ညိုန်လျာမာန်ရော ဣဂုဟ် အရာမတူဟ်ဒွင်ကောံရေင်ညှိုင်အိတအံကို နွံပွဲကမ်ိက်ကိုချပ်ပျပ်ကိုရ။

မူဝါဒတိ အလိုအသီကွိန်ချင်

သွောံဥပဒေဂိုင်ကိုစုံ မှုကိုညှိုင်ဇေလီဖျိုက် ပွဲမူဝါဒတိအလိုအသီကွိန်ချင်တု ဥပဒေလျှိုင်တအံကို ရပ်စပ်ကျင်ဒွင် နူခေတ်ကပ်လဝ်နီတေအံရ။

ဥပဒေအလိုအသီကွိန်ချင်မဒ်အဓိကလျို ဆက်စပ်ဒွင်ကိုအရပ်စပ်စကာတိတအံကို စချူနွံလဝ်နူ ၂၀၁၂ ရ။ ဥပမာတုန် - ဥပဒေတိဂူယာတိဗု (Farmland Law) ကောံ ဥပဒေကောပ်ကောံတိသုး၊ တိသွာတ်ကောံတိအရိုင် (Vacant, Fallow and Virgin Land Management Law) တအံရောင်။

ပွဲအရာအုပ်ခုပ်ကောံကောပ်ကောံတိဝံ ဌာနဝန်ဇော်ကွိန်ချင်ကောံဌာနချိုက်ကု ညိုပ်တုဟ်ဟ် နွံတအိုတ်ရ။ ဥပမာ - ဌာနဝန်ဇော်ပရေင်တိုလီ၊ လီသတ် ကောံ ကျိုန်ညှိုင် (MOALI) ဝံ နွံတကိုရိုင်ညိုန်စရင်တိ (Land Registry) စကာတ်သွောတ်စတ်ကောတ်တိ သွက်ဂိုဠ်သမ္မိပယျိုတိကို၊ ဌာနချိုက်ကုအုပ်ခုပ်နာနာ (GAD) ဝံ ဝံတာလျိုင် ပွဲအရာညှိုင်လိုင်ဖျေအံစတ်ကောံ ပွဲအရာသျှိုင်သွာတ်အခေါင်အရာရပ်စပ်တိဂူယာဝါဗုတအံရ။

သွက်ဂိုဠ်ကောံသိုဂိုပ် မူဝါဒရပ်စပ်တိကောန်ကု သွာံ ၂၀၁၆ (National Land Use Policy) မပွဲကိုပမသမ္မိကိုယျုညးတုပိုင်ပြီတိအဆက်ဇေလတအံကို စိုကိုစိုပ်လောဝ်သွာံ ၂၀၂၀ ဣအံ သေဟ်ဒွင်အတိုင်ကိုမိုဟ်ရ။ ဥပဒေတိကောန်ကုအပြောံတိုမ္မဲစုံ သွောတ်တိကျင်မာန် မင်စိုတ်ဒွင်ရ။ သွောံဥပဒေတိတို မဗပေင်စုတ်လဝ် ဒဒ်မပသမ္မိကုယျုညးတုတိအဆက်ဇေလဝံ သွက်မိုဟ်မုဲဒေသကောန်ချင်အရင်ကောံဂကောံချီဒရာင်အခေါင်အရာတိဂမိုဠ် ဒ်တင်စိုတ်လုပ်စပွဲတေင်ရ။

ပြယိုက်ဥပမာမူဝါဒတိ ဗော်ရပ်လွဟ်ကောန်ချင်အရင်

မူဝါဒတိဗော်ကောအာန်ယူ (နူသွာံ ၂၀၁၅ ဂိတုဒီဇေန်ဗာ) ဝံ ဇေက်ဖျေအံလဝ်သျိုင်မူ၊ သွောံ ကောံ စေင်ပွောန်မိုဠ် မဆက်စပ်ကောံတိ မှုညှိုင်ဗော်ကောအာန်ယူရ။ မူဝါဒတိဗော်ကောအာန်ယူဝံ အခေါင်အရာပိုင်ပြီတိ ကောံဂကုအဇေမိုဟ်အာတ်အခေါင်အရာတအံကို ပါလုပ်တရ။ မူဝါဒတိဝံ အခေါင်ပိုင်ပြီတိအဆက်ဇေလကို လျှိုင်ကမောန်ပညီပညပ်ကောံလေကိုညှိုင် ပွဲပြဝသီကောတ်တိဂမိုဠ်ကို အခေါင်အရာသွက်ညးဒပွာန်လသာဌာန်တအံသွောံကောင်ကောတ်တိညးတအံပုန်ကို ပလဝ်ကိုသမ္မိရ။

ညင်ရ်အလိုအသီကွိန်ချင်ကို ဗော်ကောအာန်ယူလေဝ် မှုကိုဌာနပွဲမဂိုင် မဝံလဝ်ဩဇာသွောံရိုင်သိုက်စွတ်ကုအံဂမိုဠ် ဥပမာညင်ရ် ဌာနတိုလီဂကု ကရေင်၊ ဌာနပြိုင်ဆုဂကုကရေင်၊ ဌာနသွောံဇေဂကုကရေင် ကောံ ဌာနတုဟ်သွာင်ဂမိုဠ်ရ။ ပွဲမူဝါဒတိဗော်ကောအာန်ယူဝံ ထမ်ကံထွးလဝ် ကဏ္ဍအခန်ကမ္မတိတိကုအံဗဟိုကောံကွာန်ဂမိုဠ် ကိုညှိုင်သွာတ်မာန် ပွဲအရာကိုအခေါင် ကုဂြပ်သိုက်ကောံပံင်ကောံရပ်စပ် တိညးချင်ကွာန်စွဲစုံကို၊ နွံတာလျိုင် ပွဲအရာအုပ်ခုပ်ပြဒုညာတိ ပျိုင်ဒေသနူရအိုတ်ရ။ ဗော်ကောအာန်ယူဝံ ပြုပြေင်တု သွောတ်ပျိုန်စရင်ရပ်စပ်တိကုအံမ္မဲစုံ မဲဟာန်ကောံရိုင်ပျိုန်စရင်မ္မဲရ။ သွာံဟံလအံဏအံ ဗော်ကောအာန်ယူပိုင်ကိုယျုညးတုပိုင်ပြီတိဂမိုဠ်ဗွတ် ၈၁၃၈ တု ကောံ လိက်တုးစွတ်သမ္မိပြိုင်ဆုညးချင်ကွာန် ဗွတ် ၁၈၅ တုး ကုညးချင်ကွာန်တအံရ။

ဗော်ချင်မန်တို (NMSP) လေဝ် မှုကိုမူဝါဒတိမ္မဲစုံ သွက်ဂိုဠ်လိက် မူဝါဒဖေတ်ဒရာ (Federal Policy) ညးတအံတု ကမ္မတိကောင်ကာမူဝါဒဝံ ချူနွံကျင်မူဝါဒ နကိုယျုမ္း မူဝါဒတိဒေသရးမန် (Mon Region Land Policy) ရ။ ဌာနတိကုအံဗော်ချင်မန်တိုဝံ သွက်မိုဟ်တအံ သွောံပျိုန်စရင်ယျုညးတုပိုင်ပြီတိကို ရေင်တုင်ဒွင်ကိုရ။

လိက်ကသုက်ဒေါအံပန်ပော်အလိုကွိန်ချင် ၂၀၁၅ ကောံတိကုအံ

လိက်ကသုက်ဒေါအံပန်ပော်အလိုကွိန်ချင် (NCA) ဝံ ကျိုပ်သျိုင်သွာင်အုပ်ခုပ်၊ သွာင်ကုတ်ထပ် ကောံ သွာင်ဒပ်ပွာန်အလိုအသီ ကောံ EAOs ဂမိုဠ် (၈) ဗော် မပွဲကိုဗော်ကောအာန်ယူတအံ တိုန်စိုပ်ထွက်စွတ်တု ပွဲသွာံ ၂၀၁၅ အိုတ်ရ။ (EAOs တုဟ်သွာင်ဂမိုဠ် ထွက်စွတ်တု ပွဲသွာံလကြံဏအံအိုတ်ရ။)

စပ်ကိုကိစ္စဒေသပံင်နှံအုပ်လဒ်ဂမိုဠ်ကို တန်တင်ဒွင်ကိုသွောတ်အုပ်ခုပ်တိ နူ EAO ထွက်လဝ်လိက်ကသုက် NCA ကို နူအလိုအသီကွိန်ချင်ကို သိုဓါလွာံတု

တွေင်ဝိသေသဂမ္ဘိုင်

နိဒါန်း

→ မူဝါဒတိပွဲဒေသပိုင်နအုပ်လဒ်ဂမ္ဘိုင် ပွဲသွာံ ၂၀၂၀

→ တိအပွဲဒေသပိုင်နအုပ်လဒ်ဂမ္ဘိုင် - တင်ကော်ဆောမ္ဘိဟ်တအ်ဒးဆိုင်ဂဗဒိုင်ဂမ္ဘိုင်

ဂိုင်တရ်အဓာန်ဂတ - တင်ကိုက သပ်ဂမ္ဘိုင်

ကတိကဝတ်ကော်တင်နိသံ နူလိက်ကသုက် NCA မဆက်စပ်ဒိုင်ကို ကော်ကဘဲတိ တိုက်ရိုက်ကိုဒ် ဒလိန်ဒလဲကိုဒ် ယဝ်ရက္ခေင်ဗက်မွဲ ဒ်တိ အထံက်အရိုရ။

ပိုဒ်မွဲဆဲ ၉ (စ) ... နူပွမသီကေတ် ကော် ပွမသွာံပြင်တိညးဒေသဂမ္ဘိုင် ဗွဲအနိင်အထက်ဂ် မဒးဝေင်ပါကေအ်ရောင် ကော်

ပိုဒ်မွဲဆဲ ၂၅ (က) ဗော်ရပ်လွဟ်ကောန်ချင်အရင် မထွက်လဝ်စွတ်တဲဒေါအ် ပန်ပော်ကွဲဂမ္ဘိုင်မဒးကေတ်တာလျိုင်ပွဲအရာမဆက်စပ်ကိုအစောံဒြဟတ် သွက်ပရေင်ဖောအ်ဗြေပ် ကော် ပရေင်ဂိုကျို ပွဲဒေသကေကျာဂမ္ဘိုင်ရောင်။ အဃောကာလမထွက်လဝ်ဒေါအ်ပန်ပော် ကော်ကာလတက်ကျာပရေင်ချင် ကွာန်ဏအ်ဝံ ပိုသဒးပြုပြေင်စီရေင် အစီအဇန်ကမောန်ဂမ္ဘိုင် အတိုင်ထ မံက်ထွဲလဝ်သွတ်တေအ် ဗွဲအစောံဇိုင်တပ်ပြုပြေင်မွဲစွဲ ကော်ရေင်ညွအ် ပွဲဒေသမဟီလဝ်တဲတအ်ဂ်ရောင်။ ... (သွာံပျပ်နွဲမံင်) အစီအဇန်ကမောန် ဆေင်စပ်ကိုပရေင်ထတ်ယိုတ်။ ပရေင်ပညာ ကော် ပရေင်ဖောအ်ဗြေပ်ကေင်ကာမ္ဘိဟ်ကော်ပိုန်ဒြပ် သွက်ညးချင်ကွာန်တအ်ရောင်။

တိအပွဲဒေသပိုင်နအုပ်လဒ်ဂမ္ဘိုင် - တင်ကော်ဆောမ္ဘိဟ်တအ်ဒးဆိုင်ဂဗဒိုင်ဂမ္ဘိုင်

ပွဲဒေသပိုင်နအုပ်လဒ်ဂမ္ဘိုင် ဆေင်စပ်ကိုတိကအ်တဲ တင်ကော်ဆောဇော်မွဲ မ္ဘိဟ်တအ်ဒးဆိုင်ဂဗဒိုင်ဂ် ဒ်ပရေင်ဂိုကျိုပိုင်ပြီတိညးတအ်ရ။ ပရေင်ဂိုကျိုပိုင်ပြီ တိဟီမွဲဂ် အခေါင်အရာတိညးတအ် ညးတုဟ်သွာင်မဒးသွက်သွာံတု အလို အသီတုအရိုဩဇာတအ်မဒးမင်မွဲစိုဒါကိုရောင်ဂ် ဒ်ဒ်မချိုတ်ပျိုတ်မွဲသ်ရ။

ပွဲဒေသပိုင်နအုပ်လဒ်ဂမ္ဘိုင် ပရေင်ပိုင်ပြီတိသွာံဂိုကျိုဂမ္ဘိုင် ပရေင်ပိုင်ပြီ တိအဆက် ဇုဇဗ်လကို သွာတ်စပ်ကိုဥပဒေကော်အုပ်ရပ် သွက်ပျိုန်စရင်ယျာတုတိကို တိုလုပ်လွဟ်ရ။ ဥပမာတုန် မူဝါဒတိဗော်ကေအာန်ယူဝံ ပျိုန်ထွဲလဝ်အဓိပ္ပာယ် တိညးချင်ကွာန် ကော် လေင်ကမောန်သွာံဂိုကျိုပရေင်ပညာပွဲ ပျိုန်စရင် ကော် ဂိုင်သဗ္ဗိပွဲဌာန စ ရ င် တိ ညး ချင် ကွာန် မ ဆေင် စ ပ် တ အ် ဂ် အို တ် ရ။ ပြုဒညာပြာကတ်တ ပွဲဒေသပိုင်နအုပ်လဒ်တအ်မွဲဂ် ဒ်ဒ်ဟံပသဗ္ဗိကုပမပိုင်ပြီ တိအဆက်ဇုဇဗ်လတအ်ရ။ ဥပမာတုန် (အတိုင်ဥပဒေတိသွာတ်သွာတ်ကော် တိအရိုင် ၂၀၂၂ မွဲ) ညးမဝံအရိုအလိုအသီကွဲချင်ဂမ္ဘိုင် ပါကွာတ်ပိုင်ခြာလဝ် တိညးချင်ကွာန်ဂ် နဒ်ဒ် 'တိသွး' ရ။

ပွဲဒေသပိုင်နအုပ်လဒ်ဟီမွဲ ဝံဆိုင်ကေတ် သွာဗုဂမ္ဘိုင် မတိုလို့ကောန်ကျင် ကမောန် ပွဲဗျူတိညးချင်ကွာန် လအ်လျိုင်ကိုသွာံ၊ လဆောဝ်မွဲ လအ်ကို

တောဝ်ဒတောဝ်တု သွာံထွဲသက်သီယျာဒ်ညးတုပိုင်ပြီတိုက် ပွဲညးတအ် လိက်တုးလုပ်သွာဝ် ဟံ့မွဲလေဝ်ကို၊ ဟံ့သေင်သ်ဂ် ဥပမာ ဆအယာံ မာတ်လိက်တုးန EAO ပွဲတိုက်လဝ်ဂ်ဟေင် နွဲမာန်လေဝ်ကို ဒ်မာန်ရ။ အခိုင် ကာလပရေင်ဂိုကျိုမပိုင်ပြီတိညးတအ်ဒးဒင်ကော်ဆော ကုညးတုအရိုတအ် ကိုဒ် ကုမုနီပရေင်ပိုန်ဒြပ်တအ်ကိုဒ် ကုညးချိုက်ကျိုပွဲဟန်တအ်ကိုဒ် ညးတ အ်မဒးအာစိုပ်ဘဲရ။ ပွဲကိစ္စတအ်ဏအ်ဝံ တိညးတအ် သိုဒးဒင်သီကေတ်ထေံ ဒ်မာန်တု ညးတုတိတအ်ဂ်လေဝ် သိုဒးဒင်စောဂဗုတ်ဗွဲဒ်ညးခလိုင်လုပ်မံင်တိ ညးတုဟ်လေဝ် ဒ်မာန်ရ။ ပွဲဒေသမန်ဂမ္ဘိုင် ပွဲတိုက်ဟိုတ်စောဒနာစောဂဗုတ် ဂမ္ဘိုင် ဟိုတ်မဒ်အဓိကမ္ဘိုင်ဂ်တုန် နကိုအရိုအဗင်အလိုအသီမမိက်ဂိုကျိုဒြဟတ် ကုပရေင်ခလိုင်တမိရ်ဟ်တု ကမ္မုနီဇော်ဇော် ညိုင်ရရင်စက်စံက်ခါပွဲတိသ ယံဇာတဂမ္ဘိုင်ပိုင်သီရပ်စပ်တိမဂ္ဘိုင်ကိုဇကရောင်ကုဟ်မဟာဇန်ကောန်ချင် အရင်ဂမ္ဘိုင် ပျိုန်ထွဲစောဒနာလဝ်အိုတ်ရ။

တင်ကော်ဆောမ္ဘိဟ်တအ်ဒးဆိုင်ဂဗတုဟ်သွာင် မဆက်စပ်ကို NCA တအ်မွဲ စေပ်ပွန်ကော်ကတိကဝတ်မဆေင်စပ်ကိုတိ (ထမံက်ထွဲလဝ်လျူတေအ်) မွဲပွဲလိက်ကသုက်ဂ် ဗုတ်ဂလိုင်လိမံက်ဒိုင်ရပ်ရ်ကိုရော၊ ညးမဝံအရို အလို အသီ ကော် EAO တအ် ညးမွဲကိုမွဲ သာ်လိဆက်ဆောံ ဝါ ဟံ့ဆက်ဆောံဒိုင် ကော်ရေင်ညွအ်ရောင် န်ဒိုင်တင်ကော်ဆောရ။ စိုန်ရထွက်လဝ်လိက်ကသုက် NCA ပွဲသွာံ ၂၀၁၅ ဂ်ကိုလေဝ် ပေါဗတိုက်ဂမ္ဘိုင်တအ် ဖန်ဗဒ်ကိုမ္ဘိဟ်နုဒေသပိုင် နအုပ်လဒ်တအ် ညိုင်သွာံဒးဒ်ထေံလသာသိုဌာန်တု ကာလပေါဗတိုက်ညိုင် ဝတ်အာမ္ဘိဟ်တအ်ထွေင်စိုပ်သိုဌာန်ကေုဂ် ဆိုဒးအာတိကေုနုကမ္မုနီပရေင်ပိုန် ဒြပ်တအ် ကျင်ဖျေအ်သိုဌိုင်ပိုင်ပြီထေံအိုတ်ရ။ အကောံအရာတအ်ဏအ်ဂမ္ဘိုင် ထမံက်ထွဲဒိုင်ကို တင်ကော်ဆောမဝံကုးသွာတ်မူဝါဒတိခါစို နွဲတံဒိုင်အပွဲဒေ သပိုင်နအုပ်လဒ်တအ်ဂ်ရ။ ပွဲဌာန်ဒေသအဓိကိုဏ်ဒ်တု စပ်ပတေဟ်အကြာညး မဝံအရိုအလိုအသီ ဂကောံမှာဇန် ကော် EAOs တအ် မလိုလ်အာဂ် ကု အလိုအသီကိုဒ် ဟံ့သေင်မွဲ ကုဗော်ရပ်လွဟ်ကောန်ချင်အရင်ကိုဒ် တိညးတ အ်မပျိုန်လဝ်စရင်မွဲမွဲလွာ်ဂ် လွာ်မွဲသွာင်တေအ်ဟံ့သွာံသွာံ သီကေတ်ထေံမာန် ရောင် ကုဟ် ညးချင်ကွာန်တအ် ဒးစွဲဒိုင်သတိလျိုန်ရ။

ဒါသွာတ်မူဝါဒတိသိုဌိုင်လမျိုလုပ်ဒိုင် အပွဲဒေသပိုင်နအုပ်လဒ်တအ်ဝံ အဝီ အာဏာဒစေင်ဗေင်မွဲမွဲ ထွိုင်လေဝ်ဒိုင်တု ဣဏအ်ဂ် ဒ်တင်ပိုက်ဇော်မွဲရ။ အလို အသီကွဲချင်ဝံ ဗွဲအစောံဒြဟတ်တမိရ်ဟ်မွဲ ပိုဂျိုင်နု (EAOs) တအ်ဏ်ရောင်ဂ် မံက်ဂတဝ်ဒိုင်ရ။

တင်ထေက်ကိုသွးစိုက်ရမ္မုနီဂ် ပွဲပြဝသီကေတ်တိသွာံဝံ နကိုနဲကဲနာနာ ဒ်ဒ်ရဒပ် ပွန်အလိုအသီ ပါလုပ်ကျင်ဒိုင်အဆက်ဆက်ဂ် စောဒနာတိုန်ကျင်ဒိုင်လအ် လအ်ရ။ လဝံကိုစောဒနာတအ်ဂ်မွဲ တိညးညးတအ်ဒးဒင်ဆောံလေင်အာကို ဒပ်ပွန်အလိုအသီတု သွာံထွိုင်အရိုအဗင်ဗွဲဒ်လဲာံမွဲမွဲကိုဒ် ဝါ သွာံပွဲပျိုန်ရင်

တွေင်ဝိသေသဂမ္ဘိုင်

နိဒါန်း

မူဝါဒတိပွဲဒေသပိုင်နအုပ်လဒ်ဂမ္ဘိုင် ပွဲသွာံ ၂၀၂၀

→ တိအပွဲဒေသပိုင်နအုပ်လဒ်ဂမ္ဘိုင် - တင်ကော်ဆော့မိုဟ်တအ်ဒးဆိုင်ဂဗဒိုင်ဂမ္ဘိုင်

→ ဂိုင်တရ်အခာန်ဂတ - တင်ကီကသပ်ဂမ္ဘိုင်

သွာဝ်ခပ်သွက်ဂွံဂုဟ်လဲဝဲကိုဒ် ဝါ သွာံကွေင်ဂွံတိမ္ပဲဝါပုန်ကိုဒ် ဝါတိဂါတ်လောန်သန်ရ။ သွက်ညးမဒ်ကယုာန်ခေတ်ကိစ္စတိ ကော်ဒပ်ပုာန်အလိုအသီတအ်ဂမ္ဘိုင် နကီုနကဲလီု ဒါလီု ဂွံအာပွဲဒ်စောဒနာစောဲဂဗုတ်ရောဂ် ခေတ်ကွဲဒ်ဒိုင်ဇာဝ်ပံကာလရ။ (ယဝ်စောဲဂဗုတ်သာဝ်ပွဲဒ် အန္တရာယ်မတ္တိဒ်ဒ်ကွဲဒ်မာန်တအ်ဂ်လေဝ် ညးတအ်ဒးချိုင်ဗယာပ်တအ်အိုတ်ရ။)

ဂိုင်တရ်အခာန်ဂတ - တင်ကီကသပ်ဂမ္ဘိုင်

စကာပြာပ်ဗုန်နသွပခာန်ကိုမိုဟ်မး သွက်ညးမဂွံအိုတ် EAOs ဂမ္ဘိုင်ကို အလိုအသီကွဲဒ်ချိုင်ကို ညးမဒ်တာလျိုင်သွက်ပြဒ်ညာတ်တအ် သွာံကောန်ဗက်အာမာန် အကြာတင်ကော်ဆော့သွက်ပရေင်ဂိုကိုပိုင်ပြီတိ သွက်မိုဟ်မ္မံအပွဲဒေသပိုင်နအုပ်လဒ်တအ်ဂ် လွေင်ဂိုင်တရ်ဂမ္ဘိုင် နွံတအ်တိုင်သွဝ်တေအ်ရ။

ပွဲဒေသမ္မံကိုစိုတ်လုပ်စတုပ်သွဟ်တအ်ဂ် အကြာဌာနအလိုအသီ ဆေင်စပ်ဂမ္ဘိုင် ဥပမာ MOALI ကော် MONRECI မ္မံဟာန်ကော်ညးကဆိုင်တုပ် နှု EAO တအ် ပုမဇိုင်တပ်ပြုပြေင်မ္မံစောဲပါလုပ်ကော်နစိုတ်ကွဲဒ်စိုပ်ပွဲ ဂွံဒ်ပရေင်ကျိဟ်ခင်အကြာညးမ္မံကိုမ္မံကို ဂွံဒ်ကွဲဒ်ခေပ်ပတေဟ်ပွဲမဆေင်စပ်ကိုပြဒ်ညာတ်တအ်ဂ်ကို ဒ်အထံက်အရီုမာန်ရ။

ပွဲအစောံပသန္တိကိုတင်ကော်ဆောမဆေင်စပ်ကိုအုပ်ခပ်တိဂမ္ဘိုင် အပွဲဒေသပိုင်နအုပ်လဒ်တအ်ဂ်ကို ပွဲအစောံပသန္တိကိုကတိကဝတ်မကိုလုပ်ပွဲလက်ကသုက်NCAဂ်ကိုတုဲမ္မံပြိုင်ခရိုကမောန်သောင်ကူးမ္မံမပွန်လုပ်ပွဲကဆိုင်ကွဲဒ်ချိုင်သွက်ဂွံဇိုင်တပ်ပြုပြေင်မ္မံ ပွဲအရာကိစ္စတိတအ်ဂွံ သမ္မံပွဲတိ နဒ်ဒ်ဗိုပြိုင်ကမောန်ပိုင်တောဲမ္မံတုဲ နှုဏအမ္မံကွဲဒ် သျိုင်မုကော်လွေင်ကမောန်သွက်ရပ်စပ်ကိစ္စတိကော်ဂဗုတ်အမ္မံတအ် လးပျေအ်မာန်ရ။ ပွဲကာလစောဒနာဂဗုတ်ရပ်စပ်တိကော်တင်ဟံတုပ်စိုတ်တအ် ကွဲဒ်ဒ်ကွဲဒ်မး နကီုညးစိစောန်အလိုအသီကော်ဒပ်ပုာန်အလိုအသီကို နကီုတုဲအိုတ်ဗော်ရပ်လွဟ်ကောန်ချိုင်အရင်တအ်ကို သိုညးဖအိုတ်ထေက်ကိုဒးတက်ကျာသီကိုဗွဲကိုပံကွာတုဲ ဂိုတ်ဂွံနိပ်ညီပညပ် ညိုင်သွာံပြေပြိုင်ညးသွာံထေက်ရောင်။

ပွဲကမောန်ကောင်ကာစေအ်ပေါတ်ဂမ္ဘိုင်တအ်ဂ်

→ ပုမဇေလိုက်တမ်ရိဟ် ပွဲတန်ဗျောန်၊ ပွဲဗဟုသုတကော်အစောံဒြဟတ်ကောန်စိုတ် လျှုမူဝါဒကောပ်ကာဲတိမဆေင်စပ် ကော် သတ်စောဒနာဂဗုတ်တိတအ်ဂမ္ဘိုင် ကုညးမဂွံအိုတ်အလိုအသီဒေသန္တရမဆေင်စပ်တအ်လေဝ်ကို

→ ပုမကောန်ဗဒ် ပေါကောံခရိုတက်ကျာဆေင်မုက်ဂမ္ဘိုင် အကြာ EAO သွာံဒ်အလိုအသီ မ္မံကိုအစောန်စရာကိုသွာတ်သွာတ်ကိစ္စတိသွဟ်အစောံဂမ္ဘိုင်၊ ယဝ်နွံပွဲကိစ္စ သကီုညးတာလျိုင်ဒပ်ပုာန်အလိုအသီမ္မံကွဲဒ်ထေက်ကြိုက်တအ်ပါလုပ် ပွဲကိစ္စကောပ်ကာဲတိဂမ္ဘိုင် မ္မံအပွဲဒေသပိုင်နအုပ်လဒ်တအ်ဂ်လေဝ်ကို

→ ပုမမင်မ္မံသစ္စလျှုကတိကဝတ်လိက်ကသုက် NCA မဆက်စပ်ကော်ကိစ္စတိဂမ္ဘိုင်၊ ဗွဲတျေင်မး ကတိကဝတ် ပိုဒ်မ္မံ ၂၅ မတံဂး အကြာ EAO အလိုအသီကော်ဒပ်ပုာန်အလိုအသီညိုင်သွာံဇိုင်တပ်ပြုပြေင်မ္မံလျှုမူကမောန်အစီအဇန်ဖောအ်ဗြေပ်ဂမ္ဘိုင် မပ္ပံကို ‘...ကမောန်အစီအဇန် မ္မံကိုလဇိုကပိုက်ဇော်ဇော် လျှုညးချိုင်ကွာန်မတန်တဒိုင်အပွဲဒေသဒေါအ်ပန်ပှော်တအ်ဂ်’ လေဝ်ကို ပါလုပ်ရောင်။

ပွဲဝပ်ကိုလိက်လွေင်မူဝါဒဂမ္ဘိုင် မဇန်ပွဲတိန ခပ်ဗနံအေန်သတီကျုတ် (Covenant Institute) တအ်ဂ် လိက်သိမ်မူဝါဒဝ် ဒ်လွေင်ပထမတုဲ ဒ်ကမောန်ပရပ်ဂျေက်မ္မံလျှု “တူရူဇရေင်ပကင်ရင်တိ သွာံခရ်ယာတုဲ သွာံတန်တုဲဇိုင်မာန် အပွဲသွာတ်အိုတ်ကွဲဒ်ချိုင်ဗွာ (Toward Equitable and Sustainable Land Governance in southeast Myanmar)” မ္မံကဏ္ဍကိုရ။ နှုကိုကော် ဗရေက်ဝုတ်တဝပ် (Bread for the World) ထံက်ပင်ကိုလပ်ညန်ဒါန်ရောင်။

Imprint

 No. 27, Shwe Pinlon Housing Pinlon 1st Street, Ward 27 North Dagon Township, Yangon Phone: +95 9784293484 Email: info@covenant-institute.com

Funded by